

بررسی و تحلیل سبک‌شناسی نثر ایلیا ابوماضی (مطالعه موردی پنج داستان ابتدایی کتاب الأعمال النثرية)

دکتر علی پیرانی شال^۱، مریم آرمان^۲

^۱دانشیار دانشگاه خوارزمی تهران- ایران / pirani[AT]khu.ac.ir

^۲کارشناس ارشد زبان و ادبیات عربی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تهران. / Poopina70@yahoo.com

چکیده

سبک‌شناسی و ویژگی‌های آن، در سده‌ی اخیر در میان ادیبان و سخنوران مورد توجه فراوانی قرار گرفته است چرا که سبک ادبی هر نویسنده شیوه‌ی اندیشه‌ی او را به مخاطب نشان می‌دهد و مخاطب را با نوع جهان بینی نویسنده و اسلوب بیان او آشنا می‌کند. ایلیا ابوماضی از جمله شاعران و نویسندگان چیره دست معاصر عربی است که نثر او شامل جنبه‌های تعلیمی و اجتماعی است. ناشناخته بودن نثر او و نو بودن مطالعات سبک‌شناسی و اهمیت آن در شناخت شخصیت نویسنده زمینه شکل‌گیری این پژوهش را ایجاد نمود. براساس یافته‌های پژوهش، ابوماضی در نثر خود از ویژگی‌های سبکی نظیر: تشبیه، استعاره، کنایه، اطناب، ترادف، جمله‌ی معترضه، مبالغه، طنز، گفت وگو، بینامتنیت، تضاد، مراعات النظیر، سجع، جناس، سادگی و روانی در کلام استفاده کرده و در حوزه محتوایی هم تقریباً تمامی مقالات جنبه‌ی تعلیمی، اجتماعی و انتقادی دارند. در پژوهش حاضر به روش تحلیلی- توصیفی به ویژگی‌های سبکی پنج داستان ابتدایی از کتاب «الأعمال النثرية» ابوماضی پرداخته- ایم و سطح زبانی که شامل ویژگی‌ها متن محور است را مورد پژوهش قرار داده‌ایم.

واژگان کلیدی: ابوماضی، سبک‌شناسی، نثر عربی، ویژگی‌های متن محور کتاب الأعمال النثرية.

مقدمه

سبک‌شناسی، گونه‌ای از تحلیل ادبی است که با تکیه بر روش- های زبان‌شناسی، جنبه‌های مؤثر زبانی و زیبایی‌های مؤثر زبانی و زیبایی‌های صور زبانی را بررسی می‌کند و به زبان پیچیده و نفیس بیش از زبان ساده علاقه نشان می‌دهد. ایلیا ابوماضی شاعر و نویسنده‌ی لبنانی، یکی از بنیان‌گذاران ادبیات مهجر به حساب می‌آید که با هم‌فکرانش تحولی در ادبیات معاصر عربی به وجود آوردند و به موفقیت‌های بزرگی دست یافتند. از آثار او می‌توان به دیوان «تذکار الماضي»، دیوان «ایلیا ابوماضی»، دیوان «الجداول»، دیوان «الخمائل»، دیوان «تبر و تراب» و

«اشعار المجهولة» اشاره کرد. تنها اثر نثری ایلیا ابوماضی کتاب «الأعمال النثرية» است. کتاب الأعمال النثرية ابوماضی که متشکل از ۱۷۵ مقاله و داستان می‌باشد در ۴۴۸ صفحه به کوشش دکتر عقیف حاطوم به چاپ رسیده است. این اثر مجموعه مقالات و داستان‌هایی است که جنبه تعلیمی، اجتماعی، اخلاقی و انتقادی دارد. این مجموعه مقالات و داستان‌ها صرفاً ساخته و پرداخته ذهن نویسنده نبوده بلکه بعضاً شامل اتفاقات روزمره‌ای است که شاعر تجربه کرده و به عین با آن مواجه بوده است.

بررسی‌ها و مطالعات اولیه صورت گرفته درباره نثر ابوماضی نشان داد که علی‌رغم توجه وافر پژوهشگران به شعر ابوماضی، نثر او تاکنون مغفول مانده و تقریباً هیچ پژوهشی به آن اختصاص نیافته است.

از هدف‌های اصلی این پژوهش می‌توان به معرفی اثر نثری ایلیا ابوماضی که تاکنون در ایران ناشناخته مانده است، تبیین ویژگی‌های سبک‌شناسی نثر ابوماضی بر اساس کتاب سبک‌شناسی «الأسلوب» احمد الشایب و تبیین محورهای محتوایی نثر ابوماضی اشاره کرد. لازم به توضیح است به دلیل حجم زیاد مقالات و عدم امکان تحلیل و بررسی همه‌ی آن‌ها، فقط به بررسی پنج داستان ابتدایی متون نثری وی پرداخته‌ایم. این پژوهش بر آن است که ضمن بررسی نثر ابوماضی به پرسش زیر نیز پاسخ دهد:

برجسته‌ترین ویژگی‌های سبک‌شناختی نثر ابوماضی

کدامند؟

پیشینه پژوهش

بررسی‌ها و جستجوها نشان می‌دهد بیشتر پژوهش‌های انجام شده درباره‌ی ایلیا ابوماضی در حوزه‌ی شعر صورت گرفته و در مورد اعمال نثری وی کاری مجزا و مستقل انجام نپذیرفته است. لیکن با این وجود برخی از پژوهش‌هایی که تا حدودی به موضوع مورد بررسی مرتبط است در زیر ارائه می‌گردد. یکی از کتاب‌های مهمی که برای شناخت ابوماضی مفید است، کتاب ایلیا ابوماضی نوشته عبد اللطیف شراره می‌باشد که در بیروت در سال ۱۹۶۵ به چاپ رسیده است. این کتاب مخاطب را با